

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 36.

Lýsingaprisur fyri þetta grein: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórum lýsingum fæst
ávísingur í prísinum.

Tírsdag hin 9. septembir 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brevsvafrastodum
og skrivstovum. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND

traffes 11-5. Telf. 114.

TAD HEVUR loypt hvøkk í hina donsku pressuna, at teir ella tryggir sjálvstýrismenn á tingið hava mælt til at taka upp spurningin um figgarligt sjálvstýri fyri Føroyar og lóggávuvald fyri Løgtingið. Blóðini hava flutt greinir um hetta «stórbragð», og eru tey ikki eins á máli um tann frama, ein slík skipan vil hava fyri Føroyar og Føroyingar.

At kann eftir tí, ið framkom á tingi láði figgarligt sjálvstýri og lóggávuvald hevur haft á lofti, so var illt at kilja, hvussu langt sjálvstýrisflokkurin sum heild ætlaði sær at ganga, hóast at J. Patursson segði tað framflutta at vera frá sjálvstýrisflokkinum. Tað vildi nevniliga soleiðis til, at ein sjálvstýrismaður ætlaði sær at taka avstand frá hesum í almennum blóðum. At einki enn er komið burtur úr hesari ætlan, er tó ein annar spurningur. Menninir, ið fordi tað stóra orðið í salinum, vóru harra Debes og harra Niclasen. Niclasen var sintur til at bjarga Føroyingum kongin, soleiðis at um all annað bar skilnaðarleiðina, so áttu vit at kunna semjast um kongin. Til brúgv millum Løgting og kong helt hann ikki ein ministara vera óhóskandi.

At spurningurin um lóggávuvald og figgarligt sjálvstýri soleiðis verður reistur á tingi, er ikki so loygið eftir tí, ið fram hevur komið í seinastum, og var tað altíð væntandi. Sjálvstýrisflokkurin hevur á stevnskrá síni m. a. eisini lóggávuvald og figgarligt sjálvstýri. Tó hevur tað verið soleiðis at skilt, at figgarligt sjálvstýri var alt ræði viðvíkjandi føroyskum peningi, tær heimligu inntøkurnar. At lóggávuvald fyri Løgtingið her sipaðist til í føroyskum málum, skuldi verið sjálvandi. Eftir stevnskráini so vistu øll, at hetta ætlaðu sjálvstýrismenn at fremja.

At rópin í ár eru harðari, og at teir vilja gera ráðsinar víðari, stendur væl í samband við mangt, ið frammanundan er hent. Tað kann tí ongan undrað, at ein javnaðarmaður, ið hoyrði hvat ymsir menn bóru fram á tingið um daginir viðvíkjandi figgarligt sjálvstýri og lóggávuvald fyri Løgtingið, helt tað vera orðabrask. Tí láturligt má tað sigast, at sjálvstýrismenn ikki halda annað vera vert at bjarga enn kongin. Kongur kann vera fegin, men um Føroyingar eru tað, er eitt annað.

Als BALSLEV & GOOS, THORSHAVN

Færøernes største Tømmelerager
en gros og en detail.

Valgretsalders Nedsættelse.

Lagtinget behandler i Aar den Skrivelse, der i Fjor blev fremlagt i Tinget fra Medlemmer af Socialdemokratiet og Selvstyrepartiet, om Nedsættelse af Valgretsalders. Paa Grund af Skrivelsens sene Fremkomst i Fjor, kom Sagen ikke til Behandling i den daværende Samling.

Denne betydelige Sag har været til Behandling i et 3-Mands Udvalg, der har afgivet følgende Betænkning:

Spørgsmaalet om Nedsættelse af Valgretsalders blev behandlet i Fjor (se Lagtingstidende Side 6) og blev udsat. — Sagen er henvist til nærværende Udvalg. Udvalget har delt sig i et Flertal og et Mindretal.

Flertallet (Edw. Mitens og M. S. Viðstein) skal anføre:

Det er for Tiden Betingelse for Udovelse af Valgret til Lagtinget og kommunale Styrelser, at vedkommende er fyldt 25 Aar. Aldersgrænsen for Valgrets Udovelse er i mange Lande nedsat, og det synes naturligt og berettiget, at dette ogsaa sker paa Færøerne. En stor Del af Vælgerne er Fiskere, og disse er selverhvervende allerede i 15—16 Aar Alderen. Det er derfor et berettiget Krav, at de opnaar politiske Rettigheder, naar de er fyldt 21 Aar, med Hensyn til Valgret til Færøernes Lagting, som er den færøske Befolknings lokale Representation. Naar de allerede i den nævnte Alder er med til at bære væsentlige Byrder, bør de ogsaa have dertil svarende Rettigheder.

Et Mindretal (M. S. Viðstein) mener, at det ikke bør være Betingelse for Udovelse af kommunal Valgret, at vedkommende har betalt Kommuneskat. Saaledes er det med Hensyn til Lagtingsvalg, og da Kommunen gennem Udpantringsret har Midler til at indkræve den paalagte Kommuneskat, bør det ikke fratræde en Mand hans Valgret, at han ikke har betalt nævnte Skat.

Et Mindretal (Johan Poulsen) skal udtale:

Spørgsmaalet om Nedsættelse af Valgretsalders var til Behandling i Lagtinget i 1928. Hidtil har et saadant Forslag ikke været i Stand til at samle

noget Flertal for sig, og Meningerne om Betimeligheden af en saadan Ændring er stadig meget delte — ogsaa indenfor Rigsdagen.

Mindretallets Hovedsynspunkt er, at Valgretsalders bør være ens i hele Kongeriget. Man kan derfor ikke, saa længe Valgretsalders er uforandret i det øvrige Kongerige, tiltræde et Forslag, der kun tilsigter en Ændring af denne her paa Øerne.

Forslag:

I. Et Flertal (Mitens og Viðstein) indgaar til Regeringen med følgende Forslag:

1) Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 124 af 28. Marts 1923 om Færøernes Lagting.

I § 2 ændres Ordene »25de Aar« til »21de Aar«.

2) Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 84 af 30. April 1909 om Tillæg til og Forandring i Lov Nr. 30 af 28. Februar 1872 om de færøske Landkommuners Styrelse.

I § 2 og § 5 ændres Ordene »25de Aar« til »21de Aar« og i § 5 Ordene »25-aarige« til »21aarige«.

3) Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 126 af 27. Maj 1908 om Byen Thors-havns kommunale Styrelse.

I § 5 ændres Ordene »25de Aar« til »21de Aar«.

4) Forslag til Anordning om Ændring i Anordning Nr. 18 af 21. Januar 1925, hvorved Lov om Menighedsraad af 30. Juni 1922 sættes i Kraft paa Færøerne.

I § 4 ændres Ordet »25« til »21«.

II. Et Mindretal (Viðstein):

I Lov Nr. 84 af 30. April 1909 om Tillæg til og Forandring i Lov Nr. 30 af 28. Februar 1872, om de færøske Landkommuners Styrelse ændres følgende:

I § 2 udgaar »og er Skatteyder til denne« og Ordene: »og indenfor det nævnte Tidrum har svaret nu til Inddrivelse ved Udpantrung forfalden direkte Skat til Kommunen«.

Udvalget for forskelligartede Sager, den 3. Septbr. 1930.

Gyðja loypti split í dansin.

Leiðin tann, sum tilburðurin á Ólavsoke fekk, hevur litið við sanna føroyska frælsisrørslu at gera. At føroyskir studentar í flokki vildi vísa, at teir tora at ganga góðir fyri tí flaggi, sum av fyrstan tíð kom út frá føroyska studentarfelaginum í tí vón, at tað einferð skuldi verða sanningarmerki fyri okkara líli tjóð, hevði verið væl skikkað til at geva teimum tann heiður og virðing frá landsmonnum, sum teir aldri hava átt og sum teir sjálvir ivaleyst hava kent, at teir ongantíð hava uppiðorið. Á annan hógvin vildi ein slík sameind atloga av landsins akademiska ungfolki hava tvinnad seg til eina kraft og ein groðivarma, sum kundi bjarga mongum nationalum neista, sum enn livir í íva og ótta, uppá land.

Men hitt føroyska studentarljóðið, sum lagnan hesa ferð rætti sína opnu hond við teim orðum: Nú er stundin, nýt hana nú! — tað vísti seg ikki at vera búgvíð til manngerning.

Rúsaðir sum fegin børn um, at nú stóð lagnan frammanfyri teimum við brosandí andliti, lótu studentarnir teymarnar slaka. Og har stóð ein maður tilreiðar, bíðandi sum hundur upp á bein. — Hann loftaði teymunum!

Tá seig alt inn í ein hurli-vasa. Æsagarðsreiðin gekk yvir Havnarbý. Ólavsokan gjordist fastilávt við karnivalsskenginum borin á gullstóli gjøgnum strætini. Og teir klappaðu við, sum unna Føroyum minst. Teir vistu, at nú vildi koma stoggur, ja baksáttur í hina føroysku tjóðskapsrørsluna. Og tað leið heldur ikki meir enn um eina stund, so fell sjálvstýrismetritið bráðdliga fleiri strikur og hin mest afturhalðandi føroyski politikkarin gekk aftur í háseti.

Hinir føroyski studentarnir, sum høvdu fingið í uppgávu at skipa tað so, at 900-minningar-dagurin kundi — tá alt var yvirstæðið — goymast í fólka-huginum sum ein dagur, ið boðaði frá, at føroyskt frælsis-vár var í hond, tross í alla toku, vóru betur goymdir niðri í Keyppannahavn enn at vitja sítt fosturland á hendan hátt. Teir bjargaðu einki, men spiltu alt.

— Tað kann vera, at nógvir av teimum ella teir flestu, sum eru farnir at brúka hetta flaggið, ikki gjarna fáa seg til at leggja tað av, um enn tað hereftir er komið at standa í einum øðrum ljósi fyri teimum. Men eingin,

Licitation.

Hospitalets Forbrug for 1/2 Aar ca. 150 Tons Kul og ca. 200 Hektoliter Koks bortliciteres herved. Tilbud maa være indleveret til Hospitalet inden Lørdag den 13. ds. Kl. 10 Fmd.

Inspektionen.

Hondarbeiði.

Undirvísing í hondarbeiði fyri smágentur byrjar um miðjan septembir.

Jenny W. Petersen.

sum ikki fyrr hevur yndað tað, vil nakrantíð fáa tókka til tað. Teir vilja »bita á kamp« ímóti tí. Hver vil í føroyskum lands-politikki nú gerast »status quo« fyri langar tíðir — eitt »status quo«, hvar teir harðir partar koma at standa móti hvørjum øðrum og hvørigin vil dvína. Og nú var tó byrja at dragna.

Hes verður roynt at breiða út yvir. Í lögtinginum verður árs-skað við, at stórri demonstratiónir eru vanligar í útlandum. Hví skulu vit ikki lærast til ólýggjakroppar eisini!

Tað er bert, tá vit vilja hava okkara egna vilja framdan, at vit hava brúk fyri orðunum: Við lóg skal land byggjast, eitt sameint føroyskt fólk, eitt kristið fólk, eitt gott fólk við »Gud atlaat«.

— »Tingakr.« uggar við, at nú fáa vit tó eina nýggja flagglóg. Er tað tað, ið umræður? Er tað ikki okkara stímbandi álit til fólk og land, borið fram av tí tyngd sum skapast av, at fleiri og fleiri Føroyingar leita sær inn undir føroyska lon — er tað ikki tað, sum alt vírið hevur — og sum er undirgrundin, eisini tann undirgrund, sum skal bera eitt flagg yvir Føroyar.

— Tað narrar ikki fólk, at sjálvstýrismenn nú seta uppskot fram í lögtinginum, at tingið skal taka sær av flaggs-purn-anum. Sjálvstýrið hevur mist maktina í hesi stund, so at annað enn geldistjak kann ikki koma burtur úr.

Tað er í góðum stíli við nógva av tí vanligliga fosturlandska hyklarfinum her í landinum, sum einans týkist at hava til endamálið »utan at leggja í annað lag enn egið gagn at fremja«, tá sjálvt ein maður sum »Ólavso-kumerkismaðurin« himlar við eygunum í »Tingakr.« og be-dýrar, at alt hevur hann gjørt av tí finasta (sic!) fosturlands-kærleika!

— Vit hava børn og ungdóm her í Føroyum. Taka tey eftir slíkum dómum, tá kann tað vera, at atsóknin ein vakran dag kann vendast tann vegin, sum eingin grunar nú. H.